

Asia: VN/9996/2019

FOSSIILITTOMAN LIIKENTEN TIEKARTTA - LUONNOS VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖKSEKSI KOTIMAAN LIIKENTEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

FOSSIILITTOMAN LIIKENTEN TIEKARTTA - VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS KOTIMAAN LIIKENTEN KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISESTÄ

Lausunto YSS ry

Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan kotimaan liikenteen kasvihuonepäästöt tulee vähintään puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Yhdyskuntasuunnittelun seura ry, YSS ry, keskittyy lausunnossaan toimenpiteisiin, joilla voidaan edistää fossiilittomaan liikenteen tiekartan toimia yhdyskuntasuunnittelun, maankäytön ja kaupunkisuunnittelun keinoin. Ilmastotoimien kiireellisyys edellyttää kuitenkin, että niihin osoitetaan nopeasti rahoitusta ja tarvittaessa tukea myös säädösohjuksen keinoin. Painopiste lausunnossa on kaupunkiseutujen liikkumisessa, sen päästövähennyspotentiaali on suuri ja siellä toimenpiteet tuottavat myös nopeimmin tuloksia.

Fossiilittomaan liikenteeseen siirtymisessä on kaupunkiseuduilla oleellisinta keskittyä joukko- ja erityisesti raideliikenteen sekä kevyen liikenteen voimakkaaseen kehittämiseen ja niiden kulkumuoto-osuuksien merkittävään lisäämiseen. Joukko- ja henkilöautoliikenteen päästövähennyksissä on keskeistä autokannan sähköistäminen sekä uusiutuvien biopolttoaineiden käyttöönotto. Liikenteen rahoituksesta tulee huomattavasti suurempi osuus osoittaa joukko- ja kevyen liikenteen väylien parantamiseen kuin henkilöautoliikenteen infraan.

Valtion tulisi kaksinkertaistaa kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman rahoitus, ja puolittaa vaatimus kuntien rahoitusosuudesta, jotta kunnat tiukkenevasta taloudesta huolimatta voisivat johdonmukaisesti ja ripeästi muuttaa liikkumisen infrastruktuuriajoukkoliikenteen sekä kävelyn ja pyöräilyn eduksi.

Liikennesektorin ilmastotoimia tulee tarkastella aktiivisesti suhteessa yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön. Liikkumisen tarve ja alueiden saavutettavuus kasvavilla kaupunkiseuduilla on

suoraan yhteydessä asumisen, palveluiden ja työpaikkojen sijoittumiseen yhdyskuntarakenteessa. Uusia alueita ei enää tule sijoittaa bensa/diesel –käyttöisten henkilöautojen varaan.

Kotimaan liikenteenpäästöistä syntyy 94 prosenttia tieliikenteestä. Koska henkilöautojen osuus on 54 prosenttia, niiden ilmastopäästöjen vähentämisellä on ratkaiseva merkitys myös terveellisemmän kaupunkiympäristön rakentamisessa ja eheyttämisessä.

Kevyen liikenteen reittiverkoston rakentamisen ja kunnossapidon lisäksi myös virkistysalueille tai suunnitelluille uusille osuuksille tulisi osoittaa rahoitusta. Toimenpiteeseen 24 olisi syytä lisätä kevyen liikenteen pyöräväylien korjausvelka ja puuttuvien yhteyksien rakentamiskustannukset.

Pyöräilyn ja sähköpyöräilyn edellytysten parantaminen vahvistaa myös kansalaisten tasaveroisia mahdollisuuksia tehdä omaehtoisia ilmastoystävällisiä valintoja liikkumisessaan. Johdonmukainen ja nopea pyöräilyn verkoston ja turvallisten pysäköintimahdollisuuksien laajamittainen parantaminen raideliikenteen asemien seuduilla, pikaraitioteiden ja tiheän bussivuorojen solmujen välittömässä läheisyydessä kannustaisi suosimaan pysyvämmiin siirtymistä kevyeen liikkumiseen siirtymistä. Tämän pohjalta olisi hyvä tehdä vaikutusarviot, joissa sekä alueellinen ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus että terveysvaikutukset tulisi huomioida.

Kun etätyö yleistyy, ja lähipalvelut ovat helposti saavutettavissa lyhyiden välimatkojen vuoksi, liikkumisessa on helppoa siirtyä pyöräilyyn tai kävelyyn. Tätä arkielämän muutosta tulisi hyödyntää parantamalla pyöräilyn infraa, priorisoida kevyen liikenteen reittien tehostettua kunnossapitoa sekä huolehtia erityisesti talvikunnossapidosta.

Päiväylien varressa ja liikenteen solmukohtissa olevat huoltoasemat ovat keskittyneet muutamien toimijoiden omistukseen. Jotta kuluttaja voisi valita helposti uusiutuvaa energiaa eli pystyisi lataamaan päästötöntä sähköä ja tankkaamaan uusiutuvaa biokaasua, olisi välttämätöntä saada aikaan uusituvan energian jakeluverkosto, joka kattaa koko maan. Tässä ei pelkkä investointituki riitä, joten toimenpide nro 2 on erittäin kannatettava.

Uusien MAL- sopimusten mukaisten asuntojen rakentamisessa yhdyskuntarakenteen hajautumisen aktiivinen estäminen olisi valtion ohjauksella ilmastoteko. On tärkeää, että valtio suuntaa tukeaan sellaisiin infrahankkeisiin, jotka edistävät joukkoliikenteeseen tukeutuvaa asumista ja hillitsevät rakentamista haja-asutusalueille. Myös täydennysrakentamista on keskitettävä vain raideliikenteen asemien ympäristöön.

Tiekartan ensimmäiset toimenpiteet ja rahoitus tulisi saattaa toimeen viipymättä. Yhtä tärkeää on viedä eteenpäin jatkotoimia, kuten tienkäyttömaksujen ottamista käyttöön. Niillä voidaan vähentää tehokkaasti henkilöautoliikennettä kaupunkiseuduilla samaan tapaan kuin on tehty Norjassa ja Ruotsissa. Tienkäyttömaksut tulisi ohjata kaupunkiseutujen joukkoliikenteen parantamiseen.

YSS ry pitää tärkeänä, että päästökauppaa on tutkittu ja se sisältyy tiekarttaan yhtenä mahdollisena toimenpiteenä liikenteen päästöjen vähentämiseksi. Liikenteen päästökaupan roolia ja vaikutuksia on perusteltua tarkastella uudelleen, kun liikenteen verotuksen uudistamista tarkastelevan työryhmän raportti on valmistunut ja tiedetään muiden tiekartan toimenpiteiden toimeenpanosta.

Tiekarttatyö on oikean suuntainen, ja arvioinnissa on kiitettävästi kiinnitetty erityistä huomiota sosiaalisiin vaikutuksiin. Taloudellisten vaikutusten arviointia ja vaikutusten kohdentumista eri sidosryhmiin ja niiden merkitystä sekä ihmisten että ilmastopäästöjen kannalta on syytä vielä parantaa.

Erityiset kiitokset tausta- ja valmisteluaineistojen saatavuudesta ja avoimuudesta verkossa ja monipuolisesta asiantuntijoiden kuulemisesta.

Karjalainen Irma
Yhdyskuntasuunnittelun seura ry